

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Hervorming Gemeenschappelijk Visserijbeleid

A. CONTEXT

Sinds de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) in 2013 is de sector sterk veranderd door geopolitieke ontwikkelingen, Brexit, hogere eisen i.v.m. energie efficiëntie, concurrentie om maritieme ruimte, en de druk op maritieme hulpbronnen.

Tegelijk is de regelgeving complexer geworden, wat leidt tot hoge administratieve lasten zowel bij vissers als nationale autoriteiten, minder mogelijkheden om te innoveren en risico's voor de naleving – onder andere bij de wetgevingen rond technische maatregelen en controle.

De Commissie wil daarom het wetgevend kader herbekijken, met als doel 25% minder regelgevende lasten (35% voor kmo's). Er loopt momenteel een evaluatie van het GVB en daaraan gerelateerde studies. Op de informele Raad in Brugge kondigde de Commissaris een evaluatie van het GVB aan, die ondertussen in uitvoering is. Vlaanderen is al langer vragende partij voor een hervorming, en niet louter een evaluatie. Deze hervormingen worden noodzakelijk geacht om de visserijsector competitiever te maken, de nodige ruimte te bieden om te innoveren en een rendabele bedrijfsvoering op te zetten die investeringen in duurzaamheid en veiligheid mogelijk maken.

Om duidelijk positie in te kunnen nemen stelt de minister van Zeevisserij verschillende domeinen voor die in het Gemeenschappelijke Visserijbeleid hervormd dienen te worden (punt B).

Deze position paper bouwt voort op de volgende passages uit het regeerakkoord:

- Vlaanderen waardeert het ondernemerschap van reders en aquacultuurproducenten en heeft respect voor het gevaarlijke werk van de vissers. Ook zij dragen bij aan de voedselzekerheid. Ook voor hen worden overbodige administratieve lasten vermeden en zal de minister van Visserij in het eerste jaar van de beleidsperiode een evaluatie maken en daarna een actieplan tot vereenvoudiging voorstellen binnen zijn of haar beleidsdomein. Dat mag geen afbreuk doen aan het milieubeschermingsniveau en het mag de doelafstand niet vergroten.
- Vlaanderen zet in op een transitie naar een visserijsector waarbij verduurzaming, digitalisering en innovatie centraal staan. Onder andere dankzij innovatie en ondernemerschap kan onze kleine maar dynamische sector blijven voorzien in een stabiele aanvoer van duurzaam gevangen, verse en lokale visproducten. De weg naar meer duurzaamheid zetten we versneld in met digitalisering en innovatie als toekomstgerichte instrumenten. We bewaken de behoeften van de Vlaamse visserijsector op Europees niveau. We nemen in samenspraak met de Vlaamse visserijsector maatregelen om de mariene biodiversiteit te doen herleven en weren schadelijke, intensieve, niet-duurzame vistechnieken (bijvoorbeeld zegenvisserij, flyshooting en schadelijke vormen van bodemberoerende visserij) uit bepaalde zones die worden beschermd volgens de Europese en internationale wetgeving. We evalueren en verfijnen alternatieve vistechnieken die precisievisserij beogen.
- We slaan het pad van doorgedreven ontwikkeling van precisievisserij verder in, in functie van de bescherming van het mariene milieu en in het kader van duurzaam gericht visserijbeheer. Vlaanderen monitort daarbij altijd de milieu- en natuurdruk van nieuwe niet-bodemberoerende technieken.
- Op het Europese niveau verdedigen we proactief de belangen van de visserijsector, en pleiten we voor intensieve controles op de niet-naleving van verboden vistechnieken, dat ter bescherming van onze Vlaamse vissersvloot. We blijven aandachtig en offensief op de visserijrelaties met derde landen in wiens wateren onze vloot actief is.

B. POSITION PAPER

1) Context

De basisverordening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) werd in 2013 grondig herzien. Ondertussen zijn we 12 jaar later en is de geopolitieke context grondig veranderd, in het bijzonder door Brexit. De concurrentiepositie van onze visserijsector staat zwaar onder druk, niet in het minst door de sterk gestegen energiekosten, de nijpende administratieve

druk en de concurrentie voor ruimte op zee. Het Europees Visserijbeleid heeft als opdracht het kader te bepalen waarbinnen een economisch, ecologisch en sociaal rendabele en weerbare visserijsector kan plaatsvinden. Voedselzekerheid is een belangrijke uitdaging. De vaststelling die we anno 2025 dan ook maken is dat het huidige kader niet meer aangepast is aan de veranderde context en we zonder fundamentele aanpassingen aan de basisverordening van het GVB onze visserijsector in een onzekere toekomst storten.

Tijdens de informele Raad visserij onder het Belgisch Voorzitterschap in maart 2024 kondigde de Commissie een evaluatie van het GVB aan. Ondertussen is duidelijk dat de resultaten hiervan pas in voorjaar 2026 beschikbaar zullen zijn.

Na 12 jaar GVB is onze vraag duidelijk: we verwachten fundamentele aanpassingen aan het GVB. De noden stellen zich al enkele jaren, de urgentie stijgt zienderogen. We zien dan ook geen enkele reden om een herziening nog langer uit te stellen. We vragen duidelijk dat de evaluatie versneld wordt en de hervormingen nog deze legislatuur afgerond worden.

2) MSY-doelstelling en de EU-meerjarenplannen

Bij de jaarlijkse besprekingen van de vangstmogelijkheden stellen we vast dat voor de bepaling van TAC en quota enkel het ICES-hoofdlijnadvies gevolgd wordt, terwijl het advies meerdere overwegingen omvat. Bijgevolg is er zeer weinig flexibiliteit om aan de uitdagingen van de gemengde visserij tegemoet te komen of om hoge interjaarlijkse variaties in TAC en quota te vermijden. Dit heeft een negatieve impact op zowel de sociale en economische duurzaamheid van de Vlaamse vloot als op het ecosysteem. Bij een herziening van het GVB moet gezocht worden hoe een meer gebalanceerde aanpak door het gebruik van een MSY bandbreedte en de opname hiervan in de EU-meerjarenplannen het MSY-doel werkbaar kan maken in een gemengde visserij. Hierdoor beogen we het stapsgewijs doorvoeren van quota aanpassingen. Meer stabiliteit voor de sector zorgt voor instroom van nieuw personeel in de visserij en zal ook investeringen voor innovatie en energietransitie op de lange termijn stimuleren. Bovendien moet ingezet worden op het verbeteren van de wetenschappelijke adviezen met gebruik van meer data en van “real time” gegevens. Dit geldt ook voor gegevensarme soorten, want de huidige voorzorgsaanpak door het toepassen van automatische kortingen in de vangstmogelijkheden stoot op zijn limieten.

3) Controle - Implementatie van de aanlandplicht

Ondanks de grote vooruitgang op vlak van selectiviteit, botst de huidige visserijtechnologie op limieten om volledig ongewenste bijvangst te vermijden. Vooral in een gemengde visserij blijven de uitdagingen groot en vissers klagen over de hoge complexiteit van regels en hun

toepassingen. Nationale administraties en onderzoeksinstituten hebben al veel tijd en middelen geïnvesteerd in de ontwikkeling van gezamenlijke aanbevelingen, maar de huidige uitzonderingen om de aanlandplicht in de praktijk werkbaarder te maken zijn slechts tijdelijk. Blijvende problemen zijn de beperkingen van de zogenaamde “verstikkingssoorten”, als het quotum in een ICES-gebied (bijvoorbeeld de Noordzee) voor één soort opgebruikt is, dan is er geen andere mogelijkheid dan dit zeegebied te sluiten voor alle visserij. Bovendien leidt de verplichting om alles aan land te brengen tot operationele problemen en inefficiëntie (bijvoorbeeld door extra werk voor de bemanning of door onvoldoende ruimte aan boord).

Daarom zijn we voorstander van een meer “bottom-up” aanpak met dialoog tussen vissers, wetenschappers en beleid voor het continu verbeteren van selectiviteit en van visserijbeheer.

4) Financiering

Het blijft belangrijk dat het nieuwe MFK (2028-2034) voldoende middelen voorziet voor de visserij- en aquacultuursector. Het GVB is immers een exclusieve EU bevoegdheid en verdient dus een eigen fonds. We zien dit enkel mogelijk wanneer er een apart fonds behouden blijft voor deze sectoren. Zo is het belangrijk dat er investeringssteun kan gegeven worden voor modernisering van de vloot om de energietransitie te stimuleren, ook bij vaartuigen langer dan 24 meter. We vinden het bovendien onzinnig dat capaciteitsplafonds van de vaartuigen de aanpassingen voor energietransitie en verbetering van veiligheid en arbeidsomstandigheden aan boord belemmeren, gezien er toch strikte visquota en vangstbeperkingen bestaan. We geloven ook dat moderne vaartuigen de instroom van nieuwe, jonge vissers zal verhogen.

Verder vinden we het nodig dat sectoren die getroffen worden door Brexit, blijvend op steun kunnen rekenen om de gevolgen van Britse maatregelen op te vangen. Het is ook belangrijk dat het nieuwe fonds in juridische zekerheid voorziet en het gelijk speelveld binnen de EU blijft bewaken.

5) Relatie met derde landen

Sinds Brexit is het beheer van de relevante visbestanden voor onze visserij – met uitzondering van de visbestanden in de Golf van Biskaje – onderworpen aan onderhandelingen tussen de EU en het VK en bestaat er de mogelijkheid voor het VK om eigen bepalingen rond visserijbeheer in hun Exclusief Economische Zone vast te leggen.

Momenteel vinden we in het GVB slechts één artikel terug (art. 33) die de principes en doelstellingen vastlegt voor gezamenlijke bestanden, met onder meer bepalingen voor een gezamenlijk beheer. Omdat de EU nu voor de meeste visbestanden moet onderhandelen met

derde landen is het van belang dat het GVB voldoende flexibiliteit en mechanismen voorziet om de EU-belangen adequaat te verdedigen.

De huidige regionale groepen kunnen optimaal ingezet worden om gezamenlijke beheerstrategieën voor te bereiden. Momenteel is dit niet het geval. Tegelijkertijd moeten administratieve- en werklasten van deze regionale groepen verminderd worden. De huidige toevloed aan “Fisheries Management Plans” van Britse zijde maakt bovendien het geheel aan regels uiterst complex en onoverzichtelijk. Het GVB moet inzetten op vereenvoudiging en harmonisatie van regelgeving tussen EU en derde landen en hiervoor de nodige flexibiliteit bieden.

6) Samenwerking en betere afstemming met andere regelgevingen

De afgelopen jaren werd onder de “Groene Deal” heel wat nieuwe regelgeving aangenomen met impact op de EU-visserij. Hierbij vinden we het belangrijk dat vissers actief betrokken worden en er zo ook rekening gehouden wordt met hun belangen.

Bij de mariene ruimtelijke planning stellen we het probleem van “spatial squeeze” vast, waarbij steeds minder ruimte overblijft voor visactiviteiten. Toegang tot visgronden is cruciaal, daarom wijzen we bij de maatregelen voor mariene beschermde gebieden op het potentieel van precisievisserij, waardoor het niet nodig is om zones volledig af te sluiten voor visserijactiviteiten.

Voor de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) voor visserij- en aquacultuurproducten zou nog meer robuuste en werkbare wetgeving moeten opgesteld worden in samenwerking met de producentenorganisaties. Deze actoren zijn van cruciaal belang voor de veerkracht en innovatie in de sector en het verbinden van beleid, markt, duurzaamheid en de bredere bevolking.

7) EU Competitiveness Compass - Vereenvoudiging

Momenteel hebben we voor visserij nog geen voorstel gekregen om regels te vereenvoudigen (behalve een voorstel over de verzameling van statistische gegevens – maar dit is vooral voor lidstaten), terwijl dit wel voor vele andere beleidsdomeinen gebeurt. We vragen dat er ook voor visserij een omnibus voorstel komt om dit te faciliteren en dat tijdens dit proces de nodige betrokkenheid van belanghebbenden gegarandeerd is.

C. VERVOLG

Na goedkeuring van de Vlaamse Regering zal de minister bevoegd voor Zeevisserij deze positie via de geijkte DGE procedure indienen om deze paper te laten valideren als Belgische Position Paper. Aangezien voor materie aangaande het Europese Visserijbeleid enkel het Vlaams Gewest België vertegenwoordigt in de Raad van Europese Ministers, is het waardevol om deze positie ook te laten valideren als een Belgische positie. Na publicatie van de evaluatie van de Europese Commissie zal een actualisatie van deze position paper aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden.

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

Hilde CREVITS